

Jan Sonnergaard

Radiator som storbylitteratur

Radiator er en bog som i høj grad tematiserer storbyen. Dét kan på en måde allerede ses i titlen: Umiddelbart virker det forhåbentligt nærmest ordblindt at bruge ordet “Radiator” som titel på en novellesamling.

Ordet er polemisk valgt. Det refererer til et udsagn af digteren og forstanderen for Forfatterskolen ved Det Kongelige Danske Kunstakademi i København, Niels Frank, der i sin tid proklamerede, at der var ord, man aldrig ville kunne bruge i en skønlitterær tekst, fordi de ganske enkelt var for upoetiske. Ordet “radiator” var et af dem, sagde han, og når udsagnet gjorde mig så rasende, så skyldes det, at det var symptomatisk for en poetik, der ønsker at tømme teksten for konkret indhold og aktuelle referencer.

Niels Franks udsagn er symptomatisk for en litteratur, der længe har været fremherskende i Danmark, en prosa, der søger at være universel, en rensset prosa og en prosa, der søger at ligne poesi. Og også ofte en litteratur, som spiller sig ud på ubestemmelige steder eller i provinsen - det er et træk man kan se i Christina Hesselholdts trilogi, der startede med bogen *Køkkenet, gravkammeret og landskabet*, en bog som i øvrigt også er “ren” i den forstand at fortælleren aldrig træder frem, men altid er nøgternt, næsten leksikalsk refererende.

Et andet eksempel på dette kunne være Helle Helle, der netop har udgivet sin første roman *Hus og Hjem*, som igen fokuserer på provins, og netop derved kan få plads til at skildre ganske almindelige, banale samtaler om ganske små, almindelige ting i et miljø af mennesker, der er stil-

færdige, almindelige og afdæmpede. Scenen er på en måde den samme også hos Ida Jessen, hvis fortræffelige bog *På den anden side af havet* igen søger væk fra metropolen, og ud mod provinsen i f.eks. Norge (det gør hendes seneste roman også: *Vandpaladset*).

Hvor forskellige disse forfattere end er, så mener jeg, at der er det fælles ved dem, at de netop søger udørken, provinsen og de små byer for at have mulighed for at fortælle med en slags poetologisk stilhed.

En tavs storby er en død storby

Jeg har bevidst sørget for, at miljøerne i *Radiator* er anderledes. Skuepladsen er helt bevidst storbyen, med alle dens ting og distinktioner, og med den larm og de distraktioner, der er typiske for en storby.

Måske er det i virkeligheden dét, der er det mest kendetegnende for den store by, støjen. Man kan ikke forestille sig en storby, der ikke larmer - en tavs storby er en død storby, det er ikke en by. Det er så at sige indbygget i den store by, at det larmer, og vi er opdraget til at færdes i denne støj, til ikke at lægge mærke til den.

Støjen er noget, vi først bliver klar over, når den mangler - jeg har en kammerat, der har venner på landet som ind i mellem inviterer ham til at blive nogle dage på deres gård i provinsen. Han prøver troligt, men hver gang må han tage hjem efter få dage, til sit elskede København. Stilheden går ham på nerverne, så han ikke kan sove, simpelt hen.

Støjen er i nogen grad også visuel. Byen præsenterer os hele tiden for sanseoplevelser, der slynges direkte i ansigtet på os - det var det, Walter Benjamin i sin tid definerede som en slags chok.

Livet i storbyen består i en vis forstand af en lang række konfrontationer, en lang række af chok, som man slet ikke finder på landet. På en eller anden måde er det som om byrummet bemægtiger sig én - at der er ting der ikke er plads til, fordi byen tager så meget plads.

Helt konkret kan man tage et eksempel fra astronomien: stjernebilleder kan aldrig ligge i selve storbyerne, simpelt hen fordi byerne er for oplyste. Der er ting på himlen man ganske enkelt ikke kan se fra en

storby, fordi byens lys opsluger andre lys.

Samtidig er byen jo også et sted, der er fyldt med ting. Den er et slags lager, et lager med ting, som vi alle opdrages til at registrere og kalde ved deres rette navn.

Afkodning

Jeg har selv oplevet det, og det var på en måde chokerende. Jeg opholdt mig i et år i Berlin, lidt efter at muren var faldet. Og det gik igen og igen op for mig, i hvor høj grad vi vesterlændinge er opdraget til at aflæse koder i forbindelse med ting.

Umiddelbart skulle man f.eks. tro, at en dresscode som "cowboybukser, t-shirt, læderjakke, gummisko" var universel - at den simpelt hen signalerede ungdom, eller simulering af ungdom.

Men jeg opdagede hurtigt, at jeg var opdraget så godt af reklame og mode, at jeg lynhurtigt kunne opdage distinktioner inden for dresscoden: jeg kunne på afstand genkende enhver østtysker, der prøvede at efterligne koden. Der skulle ingenting til: en lidt forkert syet læderjakke, f.eks. Nogle cowboybukser, som var af et forældet snit. Nogle gummisko, som jeg straks kunne se ikke var Nike.

Det var som om, jeg havde lært disse signaler ganske som man lærer tegnene i et alfabet. Som om jeg var i stand til med det samme at se, at disse østtyskere benyttede deres tegn forkert, altså at jeg kendte mit alfabet så godt, at jeg omgående og impulsivt kunne opdage enhver afvigelse med det samme.

Det var selvfølgelig et chok på en måde at se, at jeg ubevidst var opdraget til spontant at genkende tegn som noget der var rigtigt eller noget, der var forkert. Men måske var der også den simple overlevelsespointe i det, at man bliver nødt til at finde en matrice, eller et mønster for at kunne orientere sig i det urbane rum, som er så fuld af ting og distinktioner og sanseindtryk.

Tempo

Det er lidt af en påstand, men måske er det dette mylder af indtryk og den påtrængenhed, som sanseindtrykkene gør på indbyggerne, at storbyens borgere ofte er "hurtigere på aftrækkeren" end provinsen... Under alle omstændigheder var jeg klar over, at tempo også måtte være et tema på den ene eller anden måde i min bog.

Denne erkendelse kom jeg egentlig til over musikken; det har de seneste år i udpræget grad været i musikken, og egentlig ikke så forfærdelig meget i litteraturen, at storbyen er blevet tematiseret.

Tag f.eks. punkgrupper som Public Image eller Joy Division, eller måske i meget høj grad den mest umenneskelige hardcore industrial techno. Typisk var den klassiske techno jo noget, der udspandt sig i industribyer, i storbyer - Frankfurt, Detroit, i de helt gamle dage Kraftwerk og Düsseldorf, men først i anden omgang på steder som Berlin og Amsterdam.

Hvorom alting er, jeg syntes at et tema som tempo var værd at overveje, når projektet nu var at skildre et moderne liv i storbyen så realistisk som muligt. Og i forvejen havde jeg jo et tema omkring opsplittethed, netop fordi bogen er en novellesamling, og ikke en roman: det er jo enkelte fortællinger, fra det samme storbyrum, men uden nogen fælles referenceramme - bortset fra storbyen.

I en af novellerne gik jeg direkte ind og forsøgte at skrive ligesom et technonummer, idet jeg mente at technoen i en vis forstand var den genre, der bedst skildrede byen i disse postmoderne, højteknologiske, postindustrielle tider.

Jeg gik med andre ord ind og forsøgte at skrive en tekst, der gik hurtigere end et technonummer med 400 BPM. En tekst, der gerne skulle gøre læseren forpustet:

TYVERI

"Som en stor, slimet *fisve* åbnede SuperBrugsen alt op på vid gab for os,

og som små, ivrige sædceller sprøjtede vi ind, ind gennem hallen, bage-riet og lige op i kiosken i afdelingen på Nørre Voldgade.

Vi var unge og energiske og fulde af dynamik, og der stod malet friskfyrt i ansigtet på os. *NU* skulle der kraftedeme stjæles! Og der skulle ikke alene bare stjæles, der skulle storstjæles, for det var kalkuleret dét her, og hvis *SuperBrugsen* troede, de for tid og evighed kunne slippe afsted med at gøre nar af os med alle deres varer og prisskilte og udstillinger, så kunne de tro om igen, for i dag havde vi planlagt, at der skulle *stjæles*, og dét så udover alle grænser skamløst og grisk, at det blev en meget ubehagelig

uddrivelse af de magter, der hele tiden forsøgte at trænge ind i vores liv og kontrollere os, og en virkelig effektiv *havn* over alle dem, der ikke regnede os for en skid.

Hylderne skulle tømmes, og alle handelsmændene skulle have en næse så lang, så lang, og de skulle bestjæles og latterliggøres og ydmyges, og der måtte ikke være én uberørt hylde tilbage når vi gik. Der måtte ikke være én luksusgenstand. Vi ville have de dyreste vine, og de fineste kulinariske specialiteter og de dyreste oste - det skulle alt sammen ned i vores indsyede stjælerlommer i frakkerne, eller det skulle begraves i medbragte rygsække og tasker. Det skulle *væk*.

Netop i dag fik de ikke lov at have al deres lort i fred, i dag ville de få en lærestreg så stor, at de fandeme ikke glemte det lige foreløbig. Nu var det slut med hele tiden at forsøge at gøre, som alle andre evigt og altid forventede af os. I dag ville vi præsentere vores omverden for alt det dén evig og altid præsenterede *os* for - vi undveg deres angreb, og vendte det imod dem selv, ligesom i judo, så de fik deres aggressioner tilbage i hovedet igen, tusind gange stærkere end de nogensinde havde forestillet sig, dengang de i det hele taget begyndte på at overfalde os, alle disse blege, kolde, kalkulerende mordere. Det var *payback time*!

Vi var lige i starten af tyverne, og vi var helt sikkert ikke med i "det gode selskab", for der var ikke nogen noget sted, der ville have os. Vi var udmærket klar over, at vi generelt var *hadet*. Men det var lige meget, for vi kunne heller ikke fordrage dem. Og det var lige netop, hvad de ville

få at mærke i dag.

Vi var ligeså determinerede som en sportsmand, og ham vi kaldte "Fjæsingsfjæset" smilede pænt til damen i kiosken i SuperBrugsens foyer, da vi myldrede ind i hendes forretning for at bestjæle hende og hendes arbejdsplads. Det var *payback time*, og det kildede livsbekræftende i mit underliv ved den blotte tanke om, hvor rige *de* var nu, og hvor fattige *de* ville være om ti-femten minutter, når vi var færdige med dem. For de ville fandeme komme ud for et tyveri af så grov en kaliber, at de græd når de opdagede det. De ville være nødt til at indberette til hovedkontoret. Og der ville komme fyringer. De ville tabe mange penge. De ville blive bestjålet og jordnet og ydmyget, og de ville lære lidt om livets alvor.

Dét her var tyveri, og hvis de aldrig havde tænkt på at være bange for os før, så var det sgu på tide at de begyndte på det nu. I tror, I kan tillade jer hvad som helst? I tror, der ikke er nogen fare? Så sé her:

Vi hev hver en indkøbsvogn ud, og skyndte os ind i butikslokalet, ind til alle varerne, og i vognen lå der åbne sportstasker og minikufferter og indkøbsnet og rygsække, helt åbne og parate til at blive fyldt op i en fart. Hvis blot man er hurtig, kan man stjæle hvad det skal være, hvor det skal være. Ingen butiksdetektiv er i stand til at forhindre et tyveri, bare det går hurtigt nok. Stjæl og stik af, og du er en sikker vinder.

Vi ryddede en hel hylde med marksvampe og olivenolie og trøfler, og vi gjorde intet forsøg på at skjule det, og vi spildte ikke tid på at udvælge de forskellige varer - vi tog rub og stub, for vi vidste jo, at det meste af det var uhyggelig dyrt. Tre minutter.

Søren pegede på køledisken, og Leander og jeg kørte om kap med indkøbsvognene, mens Fjæsingsfjæset skrålede WROOOOOM-WROOOOOM, og vi bremsede hårdt op ud for montren med oksekød, og Søren sagde:

- Sé! Der er culotter! Og højreb! Og mørbrad... -

Vi tog alt hvad der var af større udskæringer, og montren var nogen og tom, da vi forlod den og skyndte os over til vinreolerne.

Vi gjorde lige holdt ved køleskabene med fiskekonserves, og hér stjal vi al deres løgrom, for det var sådan nogle små glas, der kostede 80 kr.

stykket, og man kunne have enormt mange af dem i en taske, og det gik vildt hurtigt. Tyve sekunder. Så havde de ikke mere.

Herefter var det så meningen, at vi skulle stjæle en helvedes bunke vin. Vi koncentrerede os om flaskerne til over 150 kr. stykket, og i den forbindelse var det sådan set ret ligegyldigt med årgange og distrikter og nationalitet. Det røg ned alt sammen, bare det kostede over 150 kr. Vi var ikke snobber. Bestemt ikke.

Vi fik presset omkring femten flasker ned hver, og da vi var færdige havde vi tømt to hylder, og dét på under fem minutter. Vi lukkede vores forskellige beholdere, og Leander satte rygsækken på skuldrene, tog en flaske Pomerol til 240 kr. i hånden, mens han pegede og kommanderede os over mod kasseapparaterne.

- Kom så, - beordrede han, og begyndte at skubbe folk væk fra køen, så vi kunne komme til.

- Kan du se hvad jeg tør? - skreg Leander ind i kassedamens ansigt og stak 240 kroners Pomerolen op i næsen på hende. Hun stirrede forskrækket på det høje, ubehagelige menneske, og hendes øjne blev spilet vidt op, da han slikkede sig obscønt om munden og åbnede den lange frakke, der var tung af vin og steg og ost og konserver. Han stirrede hende lige ind i øjnene, så hun blev paralyseret, og et kort øjeblik så det ud som om, han ville knalde flasken i hovedet på hende.

Men i stedet stak han den demonstrativt ned i stjælerinderlommen, så den klirrede mod alle de andre, og dét uden ét sekund at tage blikket fra hendes øjne.

Der lød et kollektivt *gisp* i køen, og kunderne stod som forstenede, og kassedamen rørte sig ikke ud af flækken. Hun turde ikke tage øjnene fra Leander.

Så hev vi taskerne og kufferterne og rygsækkene op af indkøbsvognene og stak af. Op i favnen med lortet - og så afsted, hen og væk og ud af butikken, så hurtigt det overhovedet kunne lade sig gøre, og op i røven med om der stod nogen i vejen.

Afsted og væk og ud i en fart, for i dag var det vores dag, og det var slut med at finde sig i alle dem, der altid ville bremse os i vores udvikling. Ud! I en fart! Det var jo ikke helt ufarligt, det her, så det var bare

med at komme væk, og da en eller anden gammel kælling ikke flyttede sig hurtigt nok, gav jeg hende en albue lige i ribbenene så hun mistede balancen og væltede ind over to stativer med postkort og rev det meste af hylden med ugeblade med i faldet mod det hårde, hårde betongulv.

Der var fuld fart på, og vi løb alt hvad remmer og tøj kunne holde, henover Nørre Voldgade, forbi stationen, ned ad Fiolstræde, på tværs via Rosengården over til Købmagergade, ned ad en af sidegaderne, ud til Købmagergade igen, ned ad en anden sidegade, og derpå slog vi over i afslappet gangart, og som de rene uskyldigheder *spadserede* vi ned ad Pustervig, hvor Fjæsingen havde nøglen til en lejlighed, som tilhørte en pige, han engang var kommet sammen med.”

Man tager en and og et søm...

Udover, at der i denne historie er tale om hævn, er der også tale om en slags erkendelse, og egentlig en tragisk erkendelse, nemlig erkendelsen af at der til syvende og sidst alligevel ikke er nogen, der hører efter.

Hvis jeg skulle beskrive novellens pointe i et billede, ville det være at man tager en and, hamrer et søm igennem svømmehuden på den - og herefter skræpper anden op, og den basker med vingerne og den løber rundt, og det er meget højroset, og det går vanvittig hurtigt - og anden kommer ikke ud af stedet.

Og ja, der kan være dage hvor man har det på nøjagtigt samme måde med sin by. Paradoksalt nok kan følelsen af ikke at komme ud af stedet netop opstå på de dage, hvor der på et udvendigt plan sker mest.

Det er denne modsætning, som går igen i mange af historierne. At der på et udvendigt plan er knald på, der er fart over feltet, og vældig mange af personerne ved afsindigt meget om distinktioner og “mærkevarespiritussen sejler ned ad siderne” (som en anmelder skrev) - men når det kommer til dem selv, deres indre og deres forhold til andre mennesker, så ved de absolut ingenting.

Dette er måske især tydeligt i den længste historie, barhistorien om

Lotte og om den café, der jo i firserne var selveste storbykatedralen, som var stedet, hvor der opstod menneskelig kontakt, og hvor digterne v.h.a. spiritussen kom i kontakt med muserne og inspirationen opstod. De hellige steder i 80'erne var de store koncerter, caféerne, barerne - i dag er det jobsamtalerne i virksomhederne og bryllupperne i kirken.

Jeg har valgt hér at skildre den kontrære modsætning til 80'ernes glansbillede af dette cafémiljø, nemlig følelsen af at være overmæt af menneskelig kontakt - altså bartenderen som har masser af prostituerede venskaber i baren, masser - men som samtidig er et dybt ensomt menneske. *Ensom blandt mennesker*, som titlen jo lyder på en af storbyfilosofens Sartres romaner. Hér og andre steder har jeg bestræbt mig på at skildre dobbeltheden, altså ensomheden på den ene side, og overmætheden af personlig kontakt på den anden side.

Temaet er her den desperation man kan have når alting er så tæt på, men alligevel uopnåeligt - et tema jeg kan huske Peter Gabriel benyttede effektivt på sin tredje plade i nummeret KONTAKT, om den kontaktsøgende mand, der elsker at bevæge sig rundt på byens gader efter fyraften, hvor der er mange mennesker ude, og han let kan stjæle sig til en berøring, ved armen, eller albuen eller maven. Men denne ekstreme higen efter kontakt er naturligvis omsonst, og afslutningen på nummeret lyder da også: "Alles keinen Zweck", repeteret til det uendelige på Fairlight Synthesizeren (det hed det dengang!)

Man værner sig til alt

Det er denne mærkelige dobbelthed, man kan komme ud for: at man som menneske i storbyen ér i kontakt med vanvittigt mange mennesker hver dag, men alligevel forbliver man ganske anonym. Byen larmer, der er mennesker overalt hele tiden derude, og der er muligheder og impulser og indtryk - men man bliver så hurtigt træt af det, eller vant til det.

Næsten som mennesker, der i årevis bor med en flot udsigt, ud til en sø f.eks. Det siges, at de værner sig til det i så høj grad, at de efter et par år slet ikke ser udsigten længere. På samme måde, som folk efter et

stykke tid ikke lægger mærke til det længere, hvis de bor meget grimt.

Det er måske denne dobbelthed, der kan forårsage bitterheden, eller følelsen af at det er nok nu - en følelse, der også kan opstå i alle de seksuelle kontakter, som jo opstår let i de store byer; men det er nu ikke det der er problemet, problemet er tit at gøre disse flygtige kontakter stabile. Dette er netop temaet for novellen "SEX".

SEX

Selvfølgelig kunne jeg ikke få lov til at være i fred og gå hjem alene, og der kom en eller anden hen til mig igen, fordi hun så, at jeg var alene nu og et let offer. Det var tæt på sidste omgang, og de fleste andre fyre var væk.

- Hej, - sagde hun glad, og jeg faldt og faldt, og det var som om jeg mistede det hele. Jeg smilede til hende, og tingene forskød sig, og jeg hadede mig selv, fordi jeg var holdt op med at hade de andre, og jeg hadede tanken om at hade de andre, samtidig med at jeg også hadede hadet til mig selv, og jeg hadede også tanken om i det hele taget at tænke over, hvorfor jeg hadede så mange ting, i stedet for bare at gøre det.

Efter ti minutter blev det uudholdeligt, og jeg ville gå, men hun insisterede på, at jeg blev lidt længere sammen med hende, og mit immunforsvar var svækket af al sprutten siden i formiddags og dagen før. Så jeg blev hængende.

Hun blev ved og ved med at tale, og jeg tænkte: "Holder hun dog ikke snart kæft", men så følte jeg med et, at her var koldt, og jeg måtte gøre noget, og jeg faldt tilbage til de gamle roller og gav mig til at give hende øl, og hun var lige lovlig slank, men alligevel ganske køn, og denne gang hed hun Signe eller Stine, eller hvad det nu var, og jeg glemte det i samme øjeblik hun fortalte det.

For det måtte stoppe nu. Jeg havde kvalme, og det snurrede i fingrene og fødderne. Jeg var fyldt helt op, og hvis jeg havde lyst til noget som helst med *hende*, så var det at stoppe en håndgranat op i fissen, detonere, og: Kapow! Og så stå dér og grine, mens det rikochetterede i lo-

kalet med små, behårede kødstumper. Eller købe en ligkiste, lægge mig på ryggen, folde hænderne på maven og lukke øjnene. *Derhjemme*. Alene. *Sove*.

Jeg kom til at smile, for det ville være skønt at lukke et univers, hendes, eller mit eget, men så smilede hun tilbage igen, rakte glasset frem og sagde:

- Skål ... -

Uden rigtigt at ville det trådte jeg ind i spillet og svarede og begyndte at benytte mig af en fidel fuldmandshøflighed, for jeg fik den fikse idé, at jeg måtte gøre et godt indtryk inden jeg forsvandt ud af hendes liv. Men hun misforstod. Og så må et eller andet skjult spritdepot i min krop være begyndt at virke, for jeg blev varm om hjertet og sagde pæne ting og købte flere øl.

Og man måtte i det mindste indrømme, at hun havde en køn latter. Jeg kunne også godt se, at hun ikke var grim. Hun var ikke engang utiltrækende. Hun så op på mig med klare, blå øjne, der ville have gjort mig meget forelsket, hvis jeg havde mødt hende for ti år siden. Men jeg er ikke mig selv længere, og der kom kun en lille, fad stimulering af hormonerne, og jeg syntes, hun var sød. Så døde det.

Men jeg huskede hele tiden at være velopdragen, og jeg lo konstant, selvom det eneste jeg tænkte var:

- Hvor ér jeg dog bare træt, - og da jeg forsøgte at forklare det, skammede jeg mig over mig selv, og tænkte, at det er en forbandelse at udsætte sig selv for så meget styrtdruk, at man ikke engang bliver smigret, når en køn pige er interesseret i én. Men hun misforstod igen og tog det som en opfordring, og fortalte at:

- Jeg er også selv lidt træt, - og hendes hånd strejfede min, og øjeblikket efter spurgte hun, om jeg ikke ville danse med hende inden "vi" gik.

Og jeg gik igen hjem med et fremmed menneske, og hun greb min hånd, og håndfladen var en lille smule klam og nervøs. Hun appellerede hele tiden, og hun spurgte om vi ikke skulle gå hjem til hende, for hun

boede "lige i nærheden". Jeg ville sige nej, men så trykkede hun sig ind til mig, som om hun frøs, og hverken da, før eller senere var jeg i tvivl om, at hun var en af dem, der er meget ensomme og har så mange problemer, at alt kan hjælpe.

Og hele tiden standsede vi op og kyssede, i opgange eller i porte eller bag parkerede biler, og jeg fik hånden op under hendes trøje og rørte ved en alt for mager krop og små bløde bryster, som jeg manipulerede indtil hun begyndte at stønne.

Og hun fortalte mig, at hun havde holdt øje med os hele aftenen, og at hun syntes jeg og mine venner havde været så sympatiske og sjove, og jeg tænkte igen - Bullshit, - for det var en absurd tanke, at nogen som helst skulle synes om de idioter. Hun prøvede at smigre mig og forklarede, at hun syntes, vi havde "stil".

- Tror du, de kunne lide mig? - spurgte hun pludseligt, og det troede jeg faktisk *ikke*.

- Stammen er tendentielt incestuøs og principielt fjendtligt indstillet over for fremmede, - svarede jeg.

Det rystede på hende, og hun blev nervøs og hektisk og begyndte igen at give mig komplimenter, og til sidst virkede al hendes smiger, selvom jeg jo udmærket var klar over, at hun var på grænsen af tåbestadiet, og jeg virkelig havde skrabet bunden denne gang.

Hun låste os ind i en ejendom, der var alt for flot til sådan et lille fjols, og vi gik ind i en stor og nydelig lejlighed, og hun bad mig gøre "lige hvad du har lyst til", og jeg tænkte, ja, det har jeg da virkelig også tænkt mig.

Men så væltede trætheden igen indover, og jeg var lige ved at besvime. Hun opdagede det ikke, selvom det var åbenlyst. Hun kom tilbage med en flaske hvidvin og to glas, og hun var ikke så nervøs nu, i vante omgivelser, og hun skænkede op og bad mig "føle mig hjemme". Hun satte en eller anden compilation cd på, og da stuen blev oversvømmet af den allermest udtrådte hitlisternusik, betroede hun mig, at hun virkelig var glad for at være fri nu, og nu kunne hun gøre lige, hvad der passede hende. Mente jeg ikke også, at der var noget helt specielt ved den nye

svenske musik? Hendes eksfyr kunne ikke fordrage den, sagde hun, og da jeg affabelt svarede, at så var det da søreme godt hun var sluppet af med ham, lo hun indforstået til mig, som om vi havde været venner i mange år. Meddelelsen var nået igennem. Der var en person derude, som havde *elsket* hende.

Hun skyndte sig at understrege, at nu skulle der gå lang tid inden hun bandt sig igen. Lige nu havde hun virkelig behov for at komme sent hjem fra byen, uden bagefter at blive afkrævet forklaringer og få dårlig samvittighed. Det var bare lækkert at være fri. At kunne bestemme selv

...

Og det var så let. Selvfølgelig var hun *ikke* glad for at være alene. Hvad fanden skulle jeg ellers hér? Og jeg tænkte, at nu jeg var her, kunne jeg lige så godt tage de fordele der måtte byde sig, for et hul er et hul, om det så sidder i røven på en anorektisk neurotiker, og derfor tog jeg fat og væltede hende om på Futonen og tog tøjet af hende, og vi bollede.

Bagefter udførte vi efterspil, og jeg spurgte, hvad hun havde lavet før i tiden, og hvad hun lavede nu, og jeg lod hende tale - for det var dét, hun i virkeligheden ville, troede jeg. Og hver gang jeg var ved at få fod på det hele, blev jeg forvirret, og der kom sådan en mærkelig form for skam, og jeg følte, at jeg havde forpligtelser og var nødt til at takke pænt for knaldet.

Det var så tydeligt. Hun *var* ulykkelig, og selvom hun ikke sagde det direkte, var jeg ikke et sekund i tvivl om, at hendes liv var én lang række af nederlag og kuldsejlede projekter og ekstremt kortvarige forhold, og det var slet ikke utænkeligt, at denne her "fyr" var et rent fantasifoster. Men selvom det var så sørgeligt, at det nærmest var grinagtigt, så syntes jeg alligevel hun var sød, og det var ikke godt, det her, og da hun spurgte, hvad jeg lavede opfandt jeg en pæn historie, så hun ikke ville skamme sig, når tømmermændene indfandt sig i morgen tidlig. Jeg løj hende lige op i ansigtet, og så opfordrede jeg hende til at fortælle noget mere om sig selv. Og det var stadig meget forudsigeligt, og jeg hørte kun efter med et halvt øre, og når hun holdt pauser i monologerne, sad jeg og

væddede med mig selv om, hvad fortsættelsen ville blive.

Jeg trøstede hende for alt muligt, og jeg roste hende for hendes store, fine lejlighed, for dét lagde hun hele tiden op til, og som en betænksom og kærlig ung mand påstod jeg, at *jeg* også havde siddet og kikket efter *hende* hele aftenen. Tilsyneladende fik hun ikke mange komplimenter, for hun blev meget glad, hun fik sådan en skæg lille trækning om skuldrene, og så pillede jeg lidt mere ved hende, og vi bollede.

Bagefter prøvede hun at få mig til at fortælle mere om mig selv, og jeg kunne mærke, at hun godt var klar over, jeg ikke på noget tidspunkt havde svaret ærligt, så jeg fortalte hende et par ting, som sådan set var rigtige nok. Eller de kunne være det. Men inden det blev alt for intimt foreslog jeg, at vi sov nu. Der er også en dag i morgen.

- Skal du noget? - spurgte hun, og jeg sagde naturligvis nej, og så sagde hun et eller andet om, at vi kunne gå en tur "ned til søerne" eller i biografen.

Da hun endelig faldt i søvn, var jeg blevet overtræt. Jeg lå vågen i både en og to timer og indimellem rørte jeg ved hende, og egentlig var hun køn. Hvis man så på det på dén måde, *var* hun faktisk sød. Og det var ikke godt. Jeg blev ked af det, for det var rent lort i forvejen, og det ville blive værre, meget værre, hvis det så viste sig, at jeg oven i købet godt kunne lide hende. Det kørte rundt i hovedet på mig, og jeg så billeder af alle de andre, jeg har været sammen med, og så tog kroppen over og bevægede mig musestille ud af sengen og iførte mig sokker, sko, og masser af tøj, og den tænkte:

- Jeg skrider før du vågner! -

Kun tilsyneladende er "SEX" en hyldest til den hårde hund og kvindeforbruger; i virkeligheden er det måske især ham, der går ud af scenen som taber; forhåbentlig virker historien som en tragedie, fordi disse to

frustrerede mennesker let kunne have fundet sammen, fordi de i virkeligheden havde noget at give hinanden, og fordi de hver især havde behov for den anden.

Når dette ikke blev til noget, skyldtes det især attituden hos jegerpersonen - og den er måske i virkeligheden i høj grad produceret af byen. Man overlever jo ikke længe i barerne i byen uden at have en eller anden form for attitude.

Samtidig kan man så også sige, at det er kvindens alt for store ensomhed, som lægger sig hindrende i vejen for en egentlig kontakt imellem de to... byen modarbejder den egentlige kontakt mellem mennesker, påstod man i hvert fald i 80'erne. En kunstner som Anne Clark har fremragende skildret denne urbane fremmedgørelse i sine tidligste plader, og på en måde hilser jeg på hende - og også på alle mulige andre punkbands undervejs i bogen.

Myten om den lille lykkelige enhed

På den anden side bør man måske passe på. Jeg er godt klar over, at stort set alle historierne i min bog er kolde, er pessimistiske og er sorte - og sådan skal det også være. Men koblingen mellem storbytemaerne og melankolien, eller de tragiske temaer i bogen er ikke kausale. Det er ikke sådan at personerne er ulykkelige fordi de bor i storbyen og kun derfor. Jeg tror ikke på, at det ville gå personerne bedre hvis de var uden for storbyen.

Det er en myte, som trives i Danmark, at bare man decentraliserer så bliver alting godt, at bare man har de små enheder, så har man også de gode enheder, de menneskelige enheder. Det er en idé, som måske er typisk for et lille land - men faktisk er jeg ikke enig.

De små enheder kan sagtens være dem, der er mest terroristiske. Jeg tænker f.eks. på de små provinsbyer, hvor alle ved alt om alle, og hvor enhver afvigelse straks straffes (tænk f.eks. på landsbysamfundets fanatiske religiøsitet i Lars von Triers *Breaking the Waves*); man kan også tænke på det beklumrede klima, som let kan opstå på små institutter på hø-

jere læreanstalter, eller på små afdelinger i forskellige virksomheder.

Igennem byens søl

Der er en betydelig ambivalens her. For på den ene side er der noget helt eksistentielt pinagtigt ved storbyeksistensen. På den anden side frigør anonymiteten og den ekstreme selskabelighed et potentiale, en mulighed for erkendelse, som netop ikke findes andre steder.

Man kan f.eks. tænke på Tom Kristensens *Hærværk* - givetvis en af de bedste danske bøger i d. 20. århundrede - og den fantastiske rejse, Ole Jastrau foretager ind i sig selv. Det er ganske oplagt, at byen spiller en rolle her: både destruktivt, fordi det er som om byen nærmest opfordrer ham til at drikke sig ihjel; men byen optræder også positivt, fordi det er den mur, Jastrau så at sige spiller op ad, fordi det er den kontrast der skal til og de kulisser Jastrau skal bevæge sig igennem, før han når helt ned i sølet og derved når frem til sig selv.

“Frygt sjælen og dyrk den ikke, for den ligner en last” hedder det på første side i *Hærværk*, men man kunne ligeså godt udskifte ordet sjæl med ordet “by” - det er i hvert fald den følelse man sidder tilbage med efter at have læst bogen.

“The city is a funny thing, something like a sewer and a zoo” sang Lou Reed engang; byen er altså en blanding mellem en rendesten og zoologisk have. Bemærkningen var ikke udelukkende ukærligt ment, men heller ikke det modsatte.

Det er måske derfor, jeg er så enig med den. Den dækker nemlig over den ambivalens, der er over for storbyen også i min bog. At der på den ene side er et væld af tragedier og ubehagelige hændelser i disse storbykulisser - og forhåbentlig minder “Radiator” sine steder næsten om Joy Division og Velvet Undergrounds beskrivelser af fornedrelser og mareridt i det urbane rum.

Men så er der så på den anden side den pointe, at det ikke kunne falde nogen af personerne i bogen ind at bo andre steder end i storbyen. Det kunne i hvert fald ikke falde mig ind. Men jeg synes jo også, at Joy

Division og Velvet Underground var fabelagtige bands.